

Svenska Bankföreningen

REMISSYTTRANDE

2008-02-18

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt
103 33 Stockholm

Utkast till lagrådsremiss – En starkare företagsinteckning

Ju 2007/8738

Bankföreningen har beretts tillfälle att yttra sig över utkastet till lagrådsremiss såvitt avser följdändringar, övergångsbestämmelser och lagtekniska lösningar.

1. Övergångsbestämmelser

- **Förmånsrättslagen**

Sammanfattning

Bankföreningen avstyrker förslaget att de äldre reglerna ska tillämpas på säkerhet som upplåtits före lagens ikraftträdande på sätt som nu är föreslaget. Bankföreningen ser problem med detta på flera områden som redogörs för nedan. Istället bör enligt Bankföreningen de nya reglerna tillämpas även på sådan säkerhet som upplåtits före lagens ikraftträdande, utom i de fall utmätning skett före ikraftträdandet eller en näringsidkare försatts i konkurs genom en ansökan gjord före ikraftträdandet.

Skälen till avstyrkandet är följande:

A) Komplicerade övergångsregler leder till oklara rättsförhållanden som parterna tvingas lösa genom kostsamma domstolsprocesser till nackdel för både kredittagare och kreditgivare. De övergångsbestämmelser som gällde vid införandet av 2004 års förmånsrättsreform var till sin konstruktion oklara och komplicerade. Dessa regler medförde ett antal hundra processer och först år 2006 avgjorde Högsta domstolen tolkningen av dessa övergångsbestämmelser.

De nu föreslagna övergångsbestämmelserna leder också till oklara förmånsrättsförhållanden. Punkten 3 i övergångsbestämmelserna medför till exempel att nuvarande företagsinteckning med allmän förmånsrätt får utdelning i konkurs före ny företagsinteckning med särskild förmånsrätt oavsett vilket företrädesläge inteckningarna har. Följande exempel illustrerar detta.

Plats 1 – det första inteckningsbrevet

En företagsinteckning om 1 mkr är uttagen och upplåten före de nya reglernas ikraftträdande. Efter de nya reglernas ikraftträdande sker en omförhandling i enlighet med övergångsbestämmelserna och skuldebrev samt pantavtal skrivs om, d v s upplåtelsen sker då efter nya lagens ikraftträdande.

Plats 2 – det andra inteckningsbrevet

En andra företagsinteckning om 500 tkr med inomläge efter den på 1 mkr är uttagen och upplåten före de nya reglernas ikraftträdande. Den skrivs inte om före en konkurssituation.

Vid en konkurs efter de nya reglernas ikraftträdande kommer företagsinteckningen om 500 tkr att få utdelning först eftersom den först uttagna företagsinteckningen om 1 mkr har skrivits om och erhållit förmånsrätt enligt den nya 5 § förmånsrättslagen. Enligt punkten 3 i övergångsbestämmelserna hamnar det andra företagsinteckningsbrevet på plats 1. Bestämmelsen medför alltså att kreditgivare som har inomläge nr 1 kan inte skriva om skuldebrev och pantavtal om inte efterföljande kreditgivare med sämre inomläge gör detsamma. Detta utgör ett generellt problem för alla kreditgivare och därmed för alla kredittagare.

Det är vidare enligt övergångsbestämmelserna upplåtelsen som styr, vilket innebär att kreditgivaren med första inomläge inte i företagsinteckningsregistret kan se om omskrivning av senare uttagna företagsinteckningsbrev har skett.

Övergångsbestämmelserna leder till inlåsnings effekter och kredittagaren riskerar att få ägna betydande tid åt att omförhandla med risk för att misslyckas om inte alla kreditgivare går med på en omförhandling.

Samma problematik uppstår när annan borgenär/kreditgivare tagit överhypotek.

B) Kostnaderna för omskrivning av skuldebrev och pantavtal kommer att bli höga. Uppskattningsvis kan det röra sig om flera hundratusen avtal som behöver skrivas om. Tidpunkten för omskrivningen har också betydelse eftersom kreditgivare med sämre inomläge inte har något incitament att skriva om avtalen.

C) Kredittagare erhåller förbättringar genom de föreslagna ändringarna i förmånsrättslagen. Inteckningsunderlaget begränsas vilket frigör egendom som inte omfattas av det nya företagshypoteket. Vidare omfattas inte kredittagarens personliga tillgångar av det nya företagshypoteket. Det ligger dessutom i kredittagarnas intresse att så snabbt, enkelt och kostnadseffektivt som möjligt få tillgång till den nya säkerheten.

D) Övergångsbestämmelsernas skyddsintresse borde vara kredittagarens övriga borgenärer. Övergångsbestämmelserna borde därför istället inriktas på att ge efterföljande borgenärer möjlighet att påverka sin situation om de kan anses ha hamnat i ett klart sämre läge än före de nya reglernas ikraftträdande.

E) Övergångsbestämmelserna innebär risk för återvinning om parterna skriver om pantförskrivningen. Oklarhet råder om vilken förmånsrätt som ska gälla om den nya särskilda förmånsrätten i 100 % av begränsat inteckningsunderlag återvinns. Riskerna är stora för processer om bland annat den gamla pantsättningens giltighet i en återvinningssituation.

F) Utdelningar i konkurs blir komplicerade med de föreslagna bestämmelserna. En konkursförvaltare kommer att få ägna mycket tid åt vem som har bäst förmånsrätt i

varje enskild konkurs. Ökade konkurskostnader innebär minskad utdelning till borgenärerna.

Slutsatser

Bankföreningen anser att övergångsbestämmelser som innebär att en lag inte träder i kraft direkt i alla situationer måste kunna ange undantagen så att de är enkla och förutsebara. Bankföreningen har ovan föreslagit att äldre regler ska tillämpas i fall då utmätning skett före ikraftträdandet eller när näringsidkaren försatts i konkurs genom en ansökan gjord före ikraftträdandet. I övrigt gäller de nya reglerna om inte annan borgenär under viss övergångstid kan hävda att hans rätt försämrats.

De ovan anförda nackdelarna med de föreslagna övergångsbestämmelserna står inte i rimlig proportion till den fördel kredittagaren kan få i en omförhandlingssituation. Både kreditgivare och kredittagare får ägna mycket arbete åt att reda ut om de nya förmånsrättsreglerna kan tillämpas i den enskilda situationen. Risken är stor att de äldre och nya reglerna kommer att tillämpas i två parallella system under mycket lång tid. Kostnaderna för detta arbete måste man ta hänsyn till vid utredningen om de ekonomiska konsekvenserna av de föreslagna reglerna.

- **Lagen (2 003:528) om företagsinteckning**

Hänvisningen i punkten 3 till 2 kap 13 och 15 §§ borde rätteligen vara till 2 kap 15 och 16 §§ (sammanföring och nedsättning). Denna punkt kan uteslutas om övergångsbestämmelserna i förmånsrättslagen ändras på sätt som Bankföreningen föreslår ovan

2. Följdändringar

- **Konkurslagen (1987:672)**

Bankföreningen föreslår att 2 kap 10 a §, andra stycket ska återgå till den regleringen som gällde före 2004 års förmånsrättsreform. Lagen skärpte i denna del kravet att en borgenärs rätt ska vara i fara för att gäldenären, trots pågående företagsrekonstruktion,

ska försättas i konkurs. Skärpningen motiverades av att det inte fanns samma behov för borgenären när företagsinteckningen gjordes om till en allmän förmånsrätt.

- **Företagsinteckningslagen (2003:528)**

Den föreslagna lydelsen 1 kap 1 § - Allmänna bestämmelser

Bankföreningen anser att de sista orden ”*här i landet*” i första stycket första meningen kan utgå för att undvika gränsdragningsproblem om en näringsidkare bedriver verksamhet i Sverige men har lös egendom i annat land som inte är föremål för någon säkerhet enligt det landets lag.

2 kap 5 § i den gamla lagen om företagshypotek

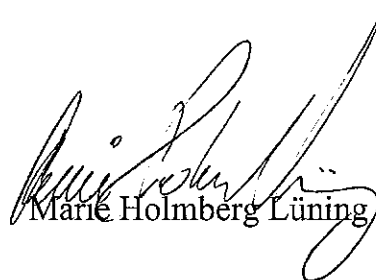
Bankföreningen föreslår att den gamla regleringen i 2 kap 5 §, tredje stycket lag (1984:649) om företagshypotek återinförs; nämligen ”*Borgenärens rätt till betalning ur egendomen gäller även om fordringen preskriberats eller inte har anmälts av borgenären efter kallelse på okända borgenärer*”. Då företagsinteckningen föreslås bli en särskild förmånsrätt är det av vikt att den återfår sina pantliknande egenskaper, inte minst mot bakgrund av reglerna i artikel 5 i insolvensförordningen.

Lagen (1845:50 s. 1) om handel med lösören som köparen låter i säljarens vård kvarbliva (Lösöreköpslagen).

Bankföreningen konstaterar att hinder för lösöreköp inte återinförs och i lagrådsremissen anförs på s. 31 att ”*inte heller bör det finnas något hinder för en näringsidkare som upplåtit företagsinteckning att överlåta egendom som säkerhet med stöd av lagen (1845:50 s. 1)*”. Bankföreningen har inte någon erinran mot detta ställningstagande. Däremot ställer sig Bankföreningen frågande till vad som gäller vid en ren omsättningsöverlåtelse enligt samma lag. I en s.k. ”Sale & lease back” är det fråga om en överlåtelse från kunden till leasingbolaget och sedan en leasing tillbaka till kunden. Är det lagstiftarens uppfattning att förföljelserätten enligt den föreslagna 1 kap 9 § gäller vid ett sådant omsättningsköp av inkråmet? Om så är fallet är det föreningens uppfattning att det bör klargöras i propositionen.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Ulla Lundquist

Marie Holmberg Luning